

גמ' סנהדרין (ה) - בית דין של אחד

רב דניאל שטיין

א. **רמב"ם פהמש"נ סנהדרין (פ"ג מ"א)** - אלא שזה המומחה דלא נקיט רשותא אין לו לכוף בעלי דינים לדון לפניו, אלא שאם דן אותם דינו קיים עליהם. אבל המומחה דנקיט רשותא מריש גלות הרי זה דן את בעלי דין בין אם ירצה אחד מהם או לא ירצה, ואין שום אדם יכול לצאת מדינו בכל מקום.

ב. **רע"ב אבות (פ"ד מ"ח)** - "אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד" אף על פי שיחיד מומחה יכול לדון, מדרכי החסידות הוא שאפילו מומחה לא יהי דן יחידי. ודוקא כשלא קבלוהו בעלי הדין עליהם לדיין, אבל קבלוהו בעלי הדין עליהם, דן יחידי ואפילו מדרך חסידות.

ג. **רמב"ם (פ"ב סנהדרין הי"א)** - אחד שהיה מומחה לרבים או שנטל רשות מבית דין הרי זה מותר לו לדון יחידי אבל אינו חשוב בית דין, ואף על פי שהוא מותר מצות חכמים הוא שמושיב עמו אחרים שהרי אמרו אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד.

ד. **רמב"ם (פ"ה סנהדרין הי"ח)** - יחיד שהוא מומחה לרבים אף על פי שהוא דן דיני ממונות יחידי אין ההודאה בפניו הודאה בבית דין ואפילו היה סמוך.

ה. **בית יוסף (ח"מ סי' ג' אות ב')** - ומדברי אדוני אבי הרא"ש ז"ל יראה שאין חילוק בין יחיד מומחה לשלשה הדיוטות לכל דבר.

ו. **תוס' יבמות (מו: ד"ה משפט)** - ואפי' למ"ד בסנהדרין דבר תורה חד נמי כשר הכא מדמין לגזילות וחבלות דבעינן שלשה לכ"ע.

ז. **תוס' יבמות (מה: ד"ה מי)** - מי לא טבלה לנדוטה - תימה דאמר לקמן (דף מו:): דגר צריך שלשה דמשפט כתיב ביה ואפילו למאן דאמר בריש סנהדרין (דף ג.) דבר תורה חד נמי כשר מכל מקום אין דרך נשים להביא איש עמהן בשעת טבילה.

ח. **רמ"א (ח"מ סי' מ"ו סע' ד')** - אין מקיימים שטרות אלא בשלשה, מפני שהוא דין ולפיכך אין מקיימים שטרות בלילה. הגה: ואם קיימו בשנים, לא הוי קיום, ויש מי שכתב וכו' לענין קיום שטרות דרבנן דיחיד מומחה דינו כג' הדיוטות ומיקרי ב"ד.

ט. **שטמ"ק כתובות (כא:)** - ואני תמה העדות שהעידו בפני אותו שלישי היאך שמה עדות והא צריך שלשה ואין עדות אלא בפני ב"ד וי"ל כשהיה מומחה וראוי לדון יחידי בשאר דיני ממונות או שיושיבו מחבריהם אצלו בשעת עדותם.

י. **תשב"ץ (ח"א סי' א')** - ואפי' ביחיד מומחה שקבל עדות אין הדבר פשוט כ"כ שיהי' עדות אף על פי שדינו דין דלא עדיף עדות מהודאת בעלי דינין.

יא. **רמב"ן (דברים י"ז, ו')** - "על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת" - ועל דרך הפשט אמר הגאון רב סעדיה, שנים עדים, או שלשה מקבלי עדות השנים. ואין בכתוב קבלת עדות, רק עדים. אבל כמדומה לי שטעה הגאון בדינו, כי עדות דיני נפשות לא תקובל רק בפני סנהדרין של עשרים ושלשה.

יב. **רא"ש (פ"א סי' ב')** - דאי קבלום עלייהו פטורין דכיון דבע"כ יכולין לדון אהני הא דקבלום עלייהו לפוטורן.

יג. **בעל המאור (י: בדפי הרי"ף)** - מתני' דהכא במומחה דכיון דתנא ליה דיני ממונות בג' ואמר דאי אפשר דליכא בינייהו חד דגמיר או סביר נמי ההוא חד לא צריכי מינקט רשותא ולא קבלה והווי להו כב"ד מומחה שהוא פטור מלשלם דה"ל כאנוס בטעות.

יד. **רמב"ם (פ"ו סנהדרין ה"ב)** - אם היה זה הדין מומחה ונטל רשות מראש הגלות או לא נטל רשות אבל קיבלו אותו בעלי הדינין עליהם הואיל והוא מומחה חוזר וכו' פטור מלשלם.

טו. **רא"ש סנהדרין (פ"ד סי' ה')** - ויחיד הדיוט או שנים הדיוטות ונקיט רשותא מבי ריש גלותא אף על פי דלא קבלום עלייהו אם טעה בשקול הדעת פטור.

טז. **שו"ע (יו"ד סי' של"ו סע' א')** - ומיהו לא יתעסק ברפואה אא"כ הוא בקי וכו' ואם ריפא שלא ברשות ב"ד חייב בתשלומין אפילו אם הוא בקי ואם ריפא ברשות ב"ד וטעה והזיק פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.